

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ
СПРАВ
Кафедра кримінального процесу, криміналістики та експертології
факультету № 6**

ТЕКСТ ЛЕКЦІЇ

з навчальної дисципліни «Напрями розвитку науки криміналістики»
вибіркових компонент освітньої програми третього (доктор
філософії) рівня вищої освіти

081 Право

За темою 1

Криміналістика ХХІ століття: завдання та тенденції розвитку

Харків 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 25.09.2023 р. № 8

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 6
Протокол від 21.09.2023 р. № 8

ПОГОДЖЕНО

Секцією науково-методичної ради
ХНУВС з юридичних дисциплін
Протокол від 22.09.2023 р. № 8

Розглянуто на засіданні кафедри кримінального процесу, криміналістики та експертології факультету № 6 ХНУВС (протокол № 8 від 17.09.2023 року)

Розробник:

Завідувач кафедри кримінального процесу, криміналістики та експертології факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ д.ю.н., професор Щербаковський М. Г.

Рецензенти:

Завідувач кафедри кримінально-правових дисциплін юридичного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, д.ю.н., професор Житний О.О.

Професор кафедри криміналістики, судової експертології та домедичної підготовки факультету № 1 Харківського національного університету внутрішніх справ, д.ю.н., професор Степанюк Р. Л.

План лекції.

1. Поняття криміналістики, її природа та завдання.
2. Методи криміналістики.
3. Система криміналістики, розуміння об'єкта і предмета криміналістики.
4. Зв'язок криміналістики з іншими науками.

Рекомендована література:

Основна

1. Криміналістика: підручник: в 2 т. т. 1. Харків. Харківський нац. ун-т внутр. справ. 2018. . 384 с.
2. Криміналістика: підручник: в 2 т. т. 2. Харків. Харківський нац. ун-т внутр. справ. 2018. 312 с.
3. Криміналістика : підручник : у 2 т. Т. 1 / за ред. В. Ю. Шепітька. Харків : Право, 2019. 456 с.
4. Криміналістика : підручник : у 2 т. Т. 2 / за ред. В. Ю. Шепітька. Харків : Право, 2019. 328 с.
5. Криміналістика: підручник / за заг. ред. Є. В. Пряхіна. Львів: ЛьвДУВС, 2016. 948 с.
6. Криміналістика: криміналістична техніка : навч. посіб. Харків : ХНУВС, 2023. 388 с.
7. Криміналістика: підручник / за заг. ред. В. В. Пяковського. Харків: Право, 2020. 752 с.

1. Поняття криміналістики, її природа та завдання.

Виникнення криміналістики як нової наукової галузі знань у кінці XIX століття було пов'язано з необхідністю вирішення гострої соціальної потреби в ефективному розслідуванні злочинів для встановлення винних осіб та застосуванні до них кримінального покарання. У ці часи в країнах Західної Європи спостерігалися кількісне зростання злочинності та її професіоналізація, що ставило перед поліцією досить складні завдання.

Використання терміну «криміналістика» пов'язується з науковими працями австрійського вченого Ганса Гросса, який у 1898 р. видав книгу «Керівництво для судових слідчих як система криміналістики», де були використані численні публікації щодо слідчого мистецтва, пошуку й ідентифікації злочинців. Її видання ознаменувало собою народження нової самостійної науки. Пропрацювавши тривалий час судовим слідчим, Г. Гросс

усвідомив, що розслідування злочинів – це перш за все глибока аналітична робота, яка вимагає використання знань з різних наук. Друга половина XIX ст. характеризувалася бурхливим розвитком фізики, хімії, біології та інших наук, досягнення яких активно впроваджувалися в різні сфери людської діяльності й використовувалися для створення нових видів техніки. Захоплено вивчаючи всю доступну йому літературу та спираючись на наукові розробки своїх попередників, Г. Гросс дійшов висновку, що практично будь-яке природничо-наукове досягнення можна використовувати для вирішення задач розслідування злочинів. Йому вдалося сформулювати низку важливих теоретичних положень і практичних рекомендацій, об'єднаних ним під назвою «система криміналістики». У становлення й розвиток тодішньої криміналістики значний внесок зробили й інші вчені з різних країн (А. Бертільон, У. Хершель, Ф. Гальтон, А. Вейнгарт, А. Рейс, Є. Ф. Буринський, С. М. Потапов, С. М. Трегубов та інші).

Сучасна криміналістика розглядається як наука, яка має об'єктом вивчення два взаємопов'язаних види людської діяльності:

- 1) кримінальну діяльність (підготовка, вчинення та приховування злочинів);
- 2) діяльність правоохоронних органів з виявлення й розслідування злочинів.

Злочинна діяльність вивчається криміналістикою з функціональної точки зору як певна динамічна система дій, які об'єднуються поняттям механізму злочину. Поняття «механізм злочину» охоплює особистість злочинця, предмет посягання, місце й обстановку злочину, особистість потерпілого, способи вчинення злочину та характерні сліди, що залишаються в навколишньому середовищі.

У формуванні механізму злочину проявляються певні закономірності – суттєві, повторювані й відносно стійкі зв'язки та залежності між окремими його елементами. Наприклад, учиняючи крадіжку з проникненням у житло, злочинець обирає об'єкт крадіжки (і потерпілого), зручний саме для нього з урахуванням

його особливостей. Відповідно ним обирається спосіб проникнення, який залишає характерні саме для нього сліди. Якщо злочинець береться за предмети з гладкою поверхнею, на них залишаються сліди рук. Унаслідок ходіння по заповишеній підлозі залишаються поверхневі сліди взуття. Сприйняття злочинця людьми, які йому зустрічалися, викликає утворення в їхній пам'яті відносно стійкого образу. Саме такі закономірності виступають предметом вивчення криміналістики, на підставі яких і з використанням знань з інших наукових

галузей (природничих, соціальних, технічних) вона формує свої наукові положення та практичні рекомендації.

Діяльність із виявлення та розслідування злочинів вивчається криміналістикою з точки зору використання певних способів (слідчо-розшукових дій), прийомів і засобів виявлення, фіксації, вилучення й використання слідів злочину як джерел доказів. У цій діяльності також виявляються певні закономірності формування слідчих ситуацій і використання певних способів дій та окремих прийомів збирання доказів. Наприклад, на початку розслідування крадіжки з проникненням у житло важливими є наявність певної інформації про об'єкт крадіжки та потерпілого, спосіб проникнення й викрадені цінності, а також наявність свідків. Сукупність цих відомостей створює певні умови – слідчу ситуацію, залежно від особливостей якої визначаються завдання розслідування й обираються слідчі (розшукові) дії, а також окремі прийоми та засоби для їх проведення. Криміналістика встановлює стійкі, повторювані зв'язки між формуванням слідчих ситуацій та обраними способами дій слідчого, які призводять до одержання доказів, а в кінцевому результаті – до розкриття злочину. Установлені закономірності слугують основою для формування теоретичних положень і практичних рекомендацій криміналістики, для чого використовуються також і знання інших наук.

Таким чином, предмет криміналістики становлять закономірності: 1) механізму злочинної діяльності; 2) закономірності виявлення та розслідування злочинів. З урахуванням цього криміналістика може бути визначена як наука, що

вивчає закономірності механізму вчинення злочинів і збирання доказів і формує на їх основі з використанням досягнень різних наукових галузей теоретичні положення та практичні рекомендації щодо методів, прийомів і засобів розслідування злочинів.

Із наведених положень випливає, що завданням криміналістики є формування науково обґрунтованих знань – теоретичних положень і практичних рекомендацій щодо збирання й дослідження доказів під час розслідування злочинів. Криміналістика покликана своїми науковими розробками на підставі використання досягнень сучасної науки й техніки зробити діяльність правоохоронних органів і суду спроможними вирішити стратегічне завдання кримінального судочинства – забезпечити швидке, повне та неупереджене розслідування й судовий розгляд із тим, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини (ст. 2 КПК України).

2. Методи криміналістики.

Криміналістика, як і інші самостійні науки, характеризується не тільки специфічним предметом, але й особливими методами його пізнання, сукупність яких утворює методологічні основи цієї науки, але треба враховувати, що в ній тісно поєднуються, з одного боку, методи наукового пізнання свого предмету, а з іншого – методи практичної діяльності з розслідування злочинів. Обидва види пізнавальної діяльності ґрунтуються на використанні тих самих філософських, загальнонаукових та окремонаукових методів.

Філософські методи – це найбільш загальні підходи до процесу пізнання, в підґрунті яких перебуває діалектичний метод, у межах якого знаходять своє відображення закони: а) про загальний взаємозв'язок явищ природи та суспільства; б) про безперервний розвиток і мінливість предметів пізнання; в) про первинність матерії по відношенню до свідомості та її здатність до віддзеркалення; г) про перехід кількісних змін у якісні; г) про єдність і боротьбу

протилежностей. Філософський рівень методології проявляється у використанні її категорій (загального, особливого й одиничного; частини та цілого; форми й змісту та ін.). До цього ж рівня відносять і формально-логічні методи пізнання (аналіз і синтез, індукцію та дедукцію, аналогію, гіпотезу тощо).

Загальнонаукові методи – це ті методи, що застосовуються в усіх або більшості наук. До них можуть бути віднесені такі: спостереження, опис, порівняння, вимірювання, експеримент, моделювання, математичні методи (вимірювання та рахування, геометричного й графічного аналізу тощо).

Окремонаукові методи – це ті методи, які використовуються в окремих науках, але оскільки криміналістика досліджує найрізноманітніші об'єкти, вони використовуються і в криміналістичних дослідженнях. Це методи фізики, хімії, антропології, психології, соціології та ін.

Але, як зазначалося, слід розрізняти методи пізнання, які застосовуються криміналістом-науковцем і криміналістом-практиком. У кожному з названих видів пізнавальної діяльності, крім загальних, використовуються і специфічні методи, обумовлені взаємно пов'язаними, але все ж таки різними завданнями. У зв'язку з цим доцільно розмежовувати такі методи криміналістики: а) методи наукового (теоретичного) пізнання; б) методи практичного пізнання під час розслідування злочинів.

Методи наукового (теоретичного) пізнання – це ті методи, які використовуються для вивчення предмету криміналістики й накопичення знань про нього. До них можуть бути віднесені такі методи.

Вивчення документів (матеріалів кримінальних проваджень) – метод, який використовується для накопичення знань про механізм вчинення злочинів і діяльність з їх розслідування. Матеріали кримінального провадження (кримінальна справа) є збіркою процесуальних документів, які детально відображають, з одного боку, обставини вчинення злочину (предмет доведення), а з іншого – слідчі ситуації та порядок дій органу досудового розслідування.

Аналізу піддаються як протоколи слідчих (розшукових) дій (огляду місця події, допитів потерпілих, свідків, підозрюваних, слідчих експериментів) і висновки експертиз, так і процесуальні рішення слідчого. У результаті вивчення великої кількості кримінальних справ установлюються певні закономірності (залежності, зв'язки) між окремими елементами механізму злочинів, які мають статистичний характер (виражаються у відсотковому відношенні частоти їх прояву). Таким само чином установлюються певні закономірності у діях органів досудового розслідування

Опитування осіб, які були учасниками слідчих (розшукових) дій, – додатковий метод одержання інформації про предмет дослідження. Його використання обумовлюється тим, що у матеріалах кримінальної справи далеко не завжди відображаються всі обставини злочину, які цікавлять дослідника-криміналіста. Як правило, в них не знаходять висвітлення і тактичні рішення слідчого. Тому в процесі наукового дослідження використовується формалізоване (анкетування) чи неформалізоване (інтерв'ювання) опитування учасників кримінального процесу: працівників правоохоронних органів (оперативних працівників, слідчих, експертів), потерпілих, свідків і засуджених.

Вивчення опублікованої слідчої практики – метод, який полягає в аналізі надрукованих матеріалів щодо практичного досвіду розслідування окремих злочинів. Такі матеріали містяться у збірниках (бюлетенях), які видаються в системі Міністерства внутрішніх справ і Генеральної прокуратури України для обміну передовим досвідом розслідування злочинів.

Вивчення статистичних даних та аналітичних матеріалів – метод, який полягає в аналізі й узагальненні відомостей щодо стану злочинності, виявлення й розкриття злочинів за певний період. Такі матеріали періодично готуються в системі Міністерства внутрішніх справ, Генеральної прокуратури та Верховного Суду України і є додатковим джерелом інформації про предмет криміналістики.

Методи практичного пізнання під час розслідування злочинів – це ті

методи, які використовуються органом досудового розслідування, прокурором чи судом для виявлення, фіксації, вилучення, дослідження й використання доказів. Згадані методи називають *спеціальними методами криміналістики*, оскільки вони були сформовані безпосередньо у криміналістиці як науці (власне криміналістичні методи) або були запозичені з інших наук і пристосовані для вирішення завдань розслідування злочинів. Спеціальні методи криміналістики можна розділити на такі: 1) методи пізнання, які застосовуються безпосередньо слідчим; 2) методи пізнання, які застосовуються шляхом залучення спеціаліста або призначення експертизи (використання спеціальних знань).

Методами пізнання, які застосовуються безпосередньо слідчим, є методи, що належать до системи професійної криміналістичної підготовки слідчого. Ці методи вивчаються у навчальному курсі криміналістики під час підготовки фахівців для відповідних підрозділів правоохоронних органів. До них можуть бути віднесені такі методи:

- криміналістична діагностика, ідентифікація та встановлення групової належності;
- криміналістичні версії та прогнозування;
- методи, які використовуються під час застосування криміналістичної техніки (фотографування, звуко- й відеозапису);
- методи, які використовуються під час збирання слідів-відображень (трасологія);
- методи криміналістичного дослідження документів;
- методи криміналістичного дослідження зброї та боєприпасів;
- методи використання ознак зовнішності людини та ін.

Названа група методів є частиною змісту криміналістики та елементом її навчального курсу, орієнтованого на підготовку фахівців для правоохоронних органів.

Методами пізнання, які застосовуються шляхом залучення спеціаліста або призначення експертизи, є методи, запозичені в інших наук. Вони

використовуються, як правило, без їх модифікації шляхом залучення спеціаліста до здійснення слідчих (розшукових) дій або проведення експертизи (ст. 242 КПК України). До методів, які найчастіше використовуються у вказаному аспекті, можна віднести такі:

3. Система криміналістики

Знання, які формуються в результаті вивчення криміналістикою свого предмету, утворюють зміст цієї науки. Зміст кожної науки складається з певним чином структурованих елементів, які перебувають між собою у взаємозв'язку й утворюють систему знань.

Система криміналістики являє собою сукупність взаємопов'язаних теоретичних положень і практичних рекомендацій з розслідування злочинів, структуровану на чотири розділи, які під час формування навчального курсу можуть утворювати змістовні модулі.

1. Загальна теорія криміналістики (загальнотеоретичні положення) – це сукупність теоретичних положень найбільш загального характеру, які є базовими для інших розділів. По-перше, до неї віднесено положення наукознавчого характеру: вчення про предмет та історію розвитку криміналістики, методи й систему криміналістики, її зв'язки з іншими науками та деякі інші знання про криміналістику як науку. По-друге, до загальнотеоретичних належать учення про загальні криміналістичні методи, які використовуються для розслідування злочинів: діагностика, ідентифікація й установлення групової належності, висунення версій і прогнозування, використання спеціальних знань (спеціальних методів інших наук) та деякі інші.

2. Криміналістична техніка – це сукупність теоретичних положень про механізм утворення окремих видів слідів злочину та розроблювані на їх основі технічні засоби (інструменти й матеріали), прийоми їх використання для виявлення, фіксації, вилучення та дослідження доказів. У підґрунті

криміналістичної техніки лежать знання закономірностей утворення інформації про злочин і використання досягнень природничих і технічних наук у практиці боротьби зі злочинністю. Криміналістична техніка містить такі елементи: криміналістичну фотографію, звуко- й відеозапис, трасологію, судову балістику та вибухотехніку, криміналістичне дослідження документів, криміналістичне ототожнення людини за ознаками зовнішності та деякі інші.

3. Криміналістична тактика є розділом, який містить теоретичні положення та практичні рекомендації щодо визначення й вирішення окремих (тактичних) завдань розслідування на шляху реалізації стратегічного завдання кримінального провадження, визначеного у ст. 2 КПК України. У підґрунті криміналістичної тактики лежать знання закономірностей формування слідчих ситуацій, визначення завдань розслідування й вибору засобів їх вирішення, якими виступають окремі слідчі дії, тактичні прийоми та їх комплекси (комбінації, операції). Криміналістична тактика містить у собі положення щодо підготовки та проведення слідчих (розшукових) дій: огляду, обшуку, допиту, пред'явлення для впізнання, слідчого експерименту тощо.

4. Криміналістична методика є особливим розділом (частиною), який являє собою сукупність теоретичних положень і практичних рекомендацій щодо планування й організації розслідування окремих видів (груп) злочинів. У методиці реалізуються положення криміналістичної техніки й тактики з урахуванням особливостей завдань, що вирішуються під час розслідування різних злочинів. У підґрунті криміналістичної методики лежать знання закономірностей механізму вчинення окремих видів злочинів, а також закономірностей їх розслідування, пов'язаних з формуванням слідчих ситуацій та їх впливом на проведення слідчих (розшукових) дій. Криміналістична методика містить у собі методики розслідування злочинів окремих видів (убивств, зґвалтувань, крадіжок, грабежів, розбоїв, шахрайств та інших).

4. Зв'язок криміналістики з іншими науками.

Криміналістика – це юридична наука, що повноправно входить у комплекс (цикл) кримінально-правових наук, в якому базовими для неї є *кримінальне право*, *кримінальний процес* та *кримінологія*, має тісні зв'язки з *теорією оперативно-розшукової діяльності* та *судовою експертизою*, а також взаємозв'язок із *кримінально-виконавчим правом*. Слід окремо зазначити, що вся система наук кримінально-правового циклу ґрунтується на спільному двочленному об'єкті вивчення й обумовлюється ним. Його утворюють два взаємопов'язаних види людської діяльності: «злочинна діяльність» і «діяльність з виявлення, розслідування та попередження злочинів», де поєднуються два протилежні види діяльності (негативна й позитивна). У цьому двоєдиному спільному об'єкті представлено науки кримінально-правового циклу, кожна з яких виділяє свій *предмет* дослідження, виходячи із сутності своїх соціальних завдань і використовуючи свої власні *методи* пізнання дійсності (методи як пізнання, так і впливу на навколишню дійсність).

Так, кримінальне право (наука про злочин та покарання) під час вивчення свого об'єкта дослідження виділяє свій предмет в аналізі феномену злочину та несе суто своє соціальне навантаження, виражене в тому, що ця наука повинна надати відповідь на умовне питання «Що?» (що є злочином,

що є покаранням, що являє собою злочинець). Кримінальний процес у системі кримінально-правових наук (процедурне право) має дати відповідь на питання «Чим?» (чим довести вину чи невинуватість). Кримінологія – наука про причинність і прогнозування злочинності – має відповісти на умовне питання «Чому?» (чому є таким рівень злочинності, чому він змінюється тощо). Криміналістиці відведено особливе місце у системі наук кримінально-правового циклу – вона покликана відповісти на питання «Як?» (як організувати розслідування злочину, як перевірити версію, провести огляд, допит тощо). Теорія оперативно-розшукової діяльності також відповідає на питання «Як?», але робить це дещо інакше, з використанням конспіративності (як негласно

отримати інформацію про ті чи інші обставини злочину). Судова експертиза повинна дати обґрунтовану відповідь на питання «Який?», для чого потрібні спеціальні знання й проведення окремого дослідження (який слід, який спосіб, який шлях). Питання кримінально-виконавчого права – «Задля чого?» (навіщо винній особі відбувати покарання тощо).

Для визначення зв'язків криміналістики з іншими науками кримінально-правового циклу слід виходити з рівня збігу їх соціального навантаження з їх функціональним призначенням.

Криміналістика та наука кримінального права. Зв'язок криміналістики й кримінального права визначається тим, що ці науки мають спільний об'єкт вивчення, яким виступає злочинна діяльність. При цьому пріоритетність належить кримінальному праву, оскільки саме там формується поняття злочину взагалі та поняття злочинів окремих видів, лише після цього криміналістика починає розробляти свій алгоритм їх дослідження та механізм збирання інформації. Принципово важливою для криміналістики є кримінально-правові категорії «склад злочину», «спосіб злочину», «співучасть у злочині» та інші, які є визначальними для багатьох її теоретичних положень.

Слід зазначити, що основоположник криміналістики – Ганс Гросс – вважав її допоміжною наукою щодо кримінального права та визначав як учення про реалії кримінального права. Особливо наочно проявляється цей зв'язок у такій частині криміналістики, як методики розслідування злочинів окремих видів. Їх будова відповідає структурі особливої частини кримінального права, наукові положення якої є вихідними у відповідних криміналістичних методиках. Зокрема, кримінально-правова характеристика злочинів окремих видів є базою для формування криміналістичної характеристики відповідних злочинів і розроблення рекомендацій щодо завдань розслідування та засобів їх вирішення.

Криміналістика й наука кримінального процесу. Зв'язок криміналістики та кримінального процесу також визначається тим, що ці дві науки мають

спільний об'єкт вивчення, яким виступає діяльність з розслідування злочинів. Як і у випадку з кримінальним правом, криміналістика виконує підлеглу функцію – її рекомендації ґрунтуються на процесуальних положеннях і фактично спрямовуються на реалізацію процесуальних приписів.

Кримінальна процесуальна наука визначає статус учасників кримінального процесу, порядок проведення слідчих дій і, відповідно, межі застосування тактичних прийомів, науково-технічних засобів і методичних рекомендацій. З іншого боку, сформульовані криміналістичні положення та рекомендації неодноразово відтворювалися у статтях кримінального процесуального законодавства, перетворюючись на його приписи.

Криміналістика та кримінологія. Зв'язок криміналістики й кримінології також ґрунтується на спільній частині об'єкта вивчення, якою є злочинна діяльність. Кримінологія вивчає злочинну діяльність з точки зору її детермінації певними факторами (причин та умов, що сприяють злочинності) й має завданням розробку рекомендацій щодо усунення або нейтралізації цих факторів. Оскільки кримінологічні положення та рекомендації реалізуються в діяльності з розслідування злочинів, предметні сфери кримінології та криміналістики перетинаються. Так, криміналістика ґрунтується на кримінологічній теорії щодо злочинної поведінки, злочинної діяльності й особистості злочинця та активно використовує віктимологічні знання. На їх основі розробляються положення криміналістичної профілактики під час розслідування злочинів.

Зв'язки такого ж характеру існують між криміналістикою й наукою *кримінально-виконавчого права*, яка теж досліджує питання усунення детермінуючих факторів злочинності, що існують в особі злочинця (засудженого), шляхом застосування до нього заходів кримінального покарання. Окрім цього, під час розробки окремих тактико-методичних рекомендацій ураховуються положення кримінально-виконавчого права.

Криміналістика й теорія оперативно-розшукової діяльності. У взаємному зв'язку цих наук уже криміналістика виступає теоретичним фундаментом для формування положень і рекомендацій іншої. Ці науки співвідносяться як однотипні за суттю реалізації соціального функціонального навантаження. Теорія ОРД, маючи спільний з криміналістикою об'єкт, має до того ж і спільний предмет дослідження. Його основою є дві групи закономірностей: 1) закономірності механізму вчинення злочинів та їх відображення у навколишньому середовищі; 2) закономірності, що проявляються в діяльності з виявлення, розслідування та попередження злочинів. Це знайшло нормативне підтвердження у чинному Кримінальному процесуальному кодексі України, де для визначення способів отримання доказів використовуються терміни «слідчі (розшукові) дії» та «негласні слідчі (розшукові) дії». Розмежувальну лінію між зазначеними науками можна провести за характером їх «продукції» – рекомендованих засобів і прийомів, які використовуються для розкриття злочинів.

Криміналістика та судова експертиза. У криміналістиці активно використовуються експертні здобутки для вирішення специфічних криміналістичних завдань діагностичного й ідентифікаційного характеру, пов'язаних із дослідженням слідової картини злочину та зв'язків між окремими елементами механізму злочину. Судова експертиза, у свою чергу, використовує окремі положення криміналістики, зокрема метод криміналістичної ідентифікації. Міжнаукові зв'язки криміналістики та судової експертизи є досить переплетеними між собою. Це спонукало вчених-криміналістів різних часів до діаметрально протилежних точок зору щодо самостійності судової експертизи та ступені залежності від криміналістики.

Отже, зв'язки криміналістики з іншими науками кримінально-правового циклу обумовлюються спільним об'єктом дослідження, яким виступають два взаємопов'язані види людської діяльності: «злочинна діяльність – діяльність з виявлення, розслідування і попередження злочинів». Кожна з наук цього циклу

вивчає цей об'єкт під кутом зору покладених на неї завдань, що, з одного боку, їх об'єднує (інтегрує), а з іншого – диференціює. Але водночас ці науки збагачують одна одну, використовуючи запозичені знання.